

Calais pozvolna mizelo za zádi. Je to již čtyřicet let, co se za jasného letního dne opřelo jedenáct tisíc koní Invicty do vod Lamanšského průlivu, dělicího kontinentální Evropu od Britských ostrovů. Jako Čechoslováci jsme měli ono pondělí před sebou ještě necelé dva dny, abychom se mohli svobodně a bez nostalgie nadechnout na dalších jednadvacet let.

Byly to jiskrné dny onoho roku, kdy jsem si v pražské Celetné ulici koupil od studentského kamelota nulté číslo Junáka s výraznou obálkou od Z. Buriana, kdy se v kapse tak dobře nosily knížky vydavatelství Magnet, jako bylo Pobřeží v plamenech od R. Ströbingera, Šišková KX-B neodpovídá, a dole čeká kat od V. Bufky a K. Dostála a do tisku šla nezapomenutelná Zlomená křídla od E. Čejky. Pro mne, jako dlouholetého studenta angličtiny a ostrovních reálií, který měl před sebou první kroky ve Spojeném království a setkání s lidmi, kteří byli přátelé našeho Jana Masaryka a Lady C. Churchillové, bylo ono pondělí ovlivněno maličkostí, která může měnit člověka na mnohá další léta. Na horní palubě jednostošestimetrové Invicty jsem objevil zcela náhodou pod kapitánským můstkem malou mosaznou tabulku, kde slova v reliéfu oznamovala, že tato loď se v roce 1944 zúčastnila Dne D v rámci spojenecké invaze. Z pozdější korespondence jsem se dozvěděl, že této lodi tenkrát velel Lieutenant Commander (korvetní kapitán) W. J. Law RNR (Královské vojenské námořní rezervy). Plavidlo bylo konstruováno v roce 1939 jako osobní loď, definitivně bylo dokončeno v červenci 1940 pro přepravní společnost Golden Arrow (Zlatý šíp) s původním úmyslem mírového spojení Dover – Calais. Spád válečných událostí a úvaha jejího krátkodobého užití mezi západním Skotskem a Irskem donutila vystrojit a přebudovat tuto loď pro transport pěchoty, a to již s jejím rozšířeným válečným pojmenováním HMS (loď Jeho Veličenstva) Invicta. A tak již v srpnu 1942 přepravovala Kanadany v rámci operace Jubilee (Dieppe), která se stala draze zaplacenou zkušeností pro budoucí invazi spojenců do Evropy. O necelé dva roky později přepravovala opět vojenské jednotky Kanady na pláž Juno v Normandii. Po roce 1946 byla přebudována k mírovým účelům a vrátila se k přepravní společnosti Golden Arrow, později British Rail. Stojíc u skromné mosazné tabulky, za zvuku ostrým větrem svinovaného praporu Britského obchodního námořnictva, a při pohledu na Doverské útesy s anténními vysílači, jsem si uvědomil slova, která napsal Karel Čapek v roce 1924: „Také my jsme Dover a naše hranice jsou útesy Západu.“ Máme i dnes dostatečnou sílu a odpovědnost si tuto dějinnou skutečnost plně uvědomit?

Křídlová hradba útesů, nasvícená jižním sluncem, se táhne po celém severním horizontu a v místě samotného Doveru je konturována cimbuřím normanského hradu proti jasně modré obloze. O šestnáct let později se legendární útesy staly pro 2500 našich letců na dalších pět let pomyslnými hranicemi našeho státu. Padl každý pátý. Tam se také tvořila část našich národních dějin. Je smutnou skutečností, že dějiny vznikají tak často ztrátou toho, co je nám nejcennější – životů lidí. Tomu, kdo byl vychován v duchu TGM, M. Tyrše, B. Svojsíka a E. Beneše, nemohou tato místa zůstat lhostejná.

V následujících dnech přicházejí náhle další momenty, které jakoby navazovaly na vjem předešlý a spadaly do režie života, kdy v osudný den pro náš stát stojíte za zvuku koňských kopyt Královské gardy v purpurových pelerínách na nádvoří slavného londýnského Whitehallu.

Zde jsou vystaveny vedle Hawkeru Hurricane ještě Supermarine Spitfire, Bristol Beaufighter a de Havilland Mosquito. Za řízení těchto strojů usedali ve Velké Británii po dobu pěti válečných let také Čechoslováci a najednou je vám tady, v srdci Spojeného království, náš český domov velice blízký. Výstava pod širým nebem byla uskutečněna u příležitosti padesátiletého výročí RAF, založeného roku 1918, důvodem byla také národní sbírka na vybudování RAF muzea v Hendonu (viz L+K č. 12/95). A ještě v tento den vás zavedou kroky do nedaleké Kaple královského letectva Westminsterského opatství pod československou vlajku. Chráněná atmosféra je podbarvena tichou varhanní hudbou. Pod gotickou klenbou je vám, Čechoslovákům, anglikánským reverendem v objemné knize nalistována s upřímným respektem stránka se jmény československých letců, padlých během Bitvy o Británii. Náhle vnímáte nesmírnou a neokázalou úctu, která musí citlivého člověka dojmout. Tenkrát se ale psal rok 1968 a byly to první plamínky svobody, které už nezhasly. Dnes máme podobnou knihu v Katedrále Sv. Víta v Praze. Stalo se tak díky paní Hýblerové po roce 1989, jejíž manžel byl příslušníkem 310. čs. stíhací perutě RAF .

To vše mně přišlo krátce na mysl při pražském koncertu Taxmenů, tak dobře kombinovaného s českým skotským dudáckým bandem The Rebel Pipers, uprostřed dubna tohoto roku. Slavnostní večer pod vedením J. Čvančary, V. Vyskočila a R. Černého v plně obsazeném Divadle U Hasičů byl věnován počtě válečným veteránům. A tak jsem si nemohl nevzpomenout na Vás, Petře Urubo a Josefe Flekale, na Vás, Arnošte Poláku a Jane Gellnere a mnoho dalších, kteří jste naplňovali a naplňujete část mého života, ať již zde v České republice, ve Velké Británii, nebo za Atlantikem.

Vážme si nynější nejednoduché doby a snažme se, aby se náš svět stal lepším, než jsme ho našli, tak, jak se vyjádřil zakladatel světového skautingu Lord Baden-Powell of Gilwell.

František Srp